

Таварыства мастацтва

Год выдання 37-ы
№ 15 (2284)
21 лютага 1969 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР

НАЗЫВАЮЦЬ ДАСТОЙНЫХ

У гарадах і вёсках рэспублікі працягваецца вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты гарадскіх і раённых Саветаў. Сярод вылучаных кандыдатаў — шмат прадстаўнікоў творчых саюзаў, тэатраў, культурна-асветных устаноў.

Беларускія кампазітары на сваім сходзе вылучылі кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета па 337 выбарчай акрузе заслужанага дзеяча мастацтваў кампазітара Пятра Лятровіча Падкавырава.

Калектыў Гомельскага абласнога драматычнага тэатра назваў кандыдатам у дэпутаты гарадскога Савета выканаўчага абавязкі дырэктара тэатра Рэнікава Аркадзя Аронавіча. Кандыдатам у дэпутаты Гомельскага гарадскога Савета вылучаны таксама галоўны рэжысёр Гомельскай студыі тэлебачання Астравушэў Сяргей Паўлавіч.

Маладыя асобы абласнога тэатра Юры Барысёнаў названы кандыдатам у дэпутаты гарадскога Савета ў Гродна. А супрацоўнікі Віцебскіх абласных праектных майстэрняў «Белдзяржпраект» на сваім перадыбачным сходзе вылучылі паслаў у гарадскі Савет архітэктара Катакіна Віктара Уладзіміравіча.

Адбыўся перадыбачны сход у Саюзе пісьменнікаў БССР. Пісьменнікі вылучылі кандыдатамі ў дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэпутатаў працоўных Мінска Кулакоўскага Аляксея Мікалаевіча і Васілевіч Алену Сямёнаўну.

На сходзе Саюза мастакоў Беларусі кандыдатам у дэпутаты Ленінскага райсавета сталі кандыдатамі заслужаны дзеяч мастацтваў БССР Кудэрэвіч Палса Уладзіміраўна.

Акруговыя выбарчыя камісіі Мінска зарэгістравалі кандыдатамі ў дэпутаты Ленінскага раённага Савета дэцэнта кафедры кампазіцыі і музыказнаўства Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі Мінскаву Маргарыту Сяргееўну і канцэртмайстра кансерваторыі Касця Ірыну Васільеўну.

Вылучэнне народных кандыдатаў у склад мясцовых Саветаў і іх рэгістрацыя працягваецца.

Бывай, армія!

Некалькі хвілін спакою.

І служыць, і танцаваць майстры.

23 ЛЮТАГА — ДЗЕНЬ САВЕЦКАЙ АРМІІ І ВАЕННА-МАРСКОГА ФЛОТУ

СЛУЖЫМ САВЕЦКАМУ САЮЗУ!

Я развітваюся з арміяй... Пададана каманда: — Першая шарэнка — крок наперад! Дружна грывмулі боты аб падолю... — Першая шарэнка — кругом! І вось я іду па калідоры, наміж двух шарэнкаў тых, хто застаецца. Сярод іх мае сябры, з кім запойна сядзець у курцы, забываючы на сон, на тое, што за імі ідзе працоўны дзень, марш аб будучым. Сярод іх і тыя, хто быў мне не на душы — розныя людзі сустрэкаюцца ў арміі.

Але зараз я не думаю аб гэтым. Бачу толькі гарачыя вочы і працягваю да мяне рукі... — Бывайце, хлопцы! Глядзіце тут... Хутка ўжо і вал... Год праляціў — не заважае... Словам некая недарэчная перадаюць у горт, на вочы напальвае нешта гарачае, пераходжае гледзець. Нехта абдымае мяне, сідзіць — аж косці хрусцяць... — Бывайце, хлопцы! — Бывай, армія!

Не дзень, не два стаў я ў тваіх шарэнках. Жыў па тваім суровым, але разумным распарадку. Вучыўся тваім нялёгкім, але вельмі патрэбным навучкам. Можна зараз, калі пакідаю цябе, я не знайду тых самых галоўных, самых спраўдлівых слоў, якія хацелі сказаць табе. Зараз я рвуся туды, дзе чакае мяне ўжо крыжыць і тэму таямнічае жыццё. Але я ведаю, прайшоў час, і ўспаміны пра цябе стануць самымі хваляючымі і радаснымі.

Хіба забуду твае няхотныя сьветлы, нячэстыя і, можа, таму дарогія дэваі; танцы, калі мы, хлопцы, адтанцоўвалі без дзяўчат, няграбна перабраючы цяжкімі ботамі; сіро, якое ніл замест віна, прысмакі, якія гатавалі нам на святна нашыя ж хлопцы!

Хіба забуду, як адцягвае лямчо карабін, як нямеюць ногі пасля маршаў пад спякотным, гарачым небам, як не дае дыхаць працівагаз, і нельга зняць яго, нельга удыхнуць паветра на поўныя грудзі, бо — цяжка ў навуцы, легка ў баі...

Не! Усё гэта застаецца ў памяці кожнага, хто насяў садацкае імгненне, хто адчуваў надзейнае лямчо таварыша і разумнае неабходнасць слова «загад».

Сваёй жонцы з'явілася б, вельмі простае. Пады, вучыба, праца крыху вольнага часу, адбой. Але ў гэтым сціслым распарадку, у гэтай аднастайнай будзённасці заключана вялікая задача, задача выхаання з юнака мужчыны, грамадзяніна.

Перад вамі некалькі фотаздымкаў старшыні Л. Хапоза, Чалавек, які не ведае арміі, можа, гляне на іх раўнадушна. Чалавек, які ведае армію, зразумее — гэта садацкае жыццё, падобнае пільным вокам аб'ектыва, тое жыццё, аб якім кожны быў салдацкім успамінае цёпла і радасна.

А. БЕЛАВУСАУ.

У нас у гасцяў Ян Фрэнкель.

АГЛЯД АРГАНІЗАЦЫІ ТАВАРЫСТВА «ВЕДЫ»

У рэспубліцы пачаўся агляд работы парэвічных раённых і гарадскіх таварыства «Веды», які працягнецца да краініцы будучага года. Мэта агляду — пашырыць прапаганду лінгвістычнай і навуковай ўзровень лекцыяў, палепшыць дзейнасць парэвічных арганізацый, галіноў секцый, праўленню гарадскіх і раённых арганізацый таварыства.

Умовы агляду прадуляджаюць павелічэнне колькасці лекцыяў па лінгвістыцы і навукаў марксісцка-ленінскай тэорыі; высокі ідэйны і навуковы ўзровень кожнай лекцыі, даклада або гутаркі члена таварыства; шырокае выкарыстанне разнастайных форм і метадаў прапаганды — арганізацыю лінгвістычных чытанняў, цыклаў лекцыяў, кіналекторыяў, народных унітарызтаў, правядзення лінгвістычных урокаў, тэматычных канферэнцый, тэматычных вечароў, вусных часопісцяў, вечароў пытаньняў і адказаў, сустрэч са старымі камуністамі, ветэранамі ваіны і працы і інш.

Ставіцца задача ў кожным населеным пункце, мікрараёне, у кожным працоўным калектыве, на вытворчым участку наладзіць не менш адной-двух лекцыяў у месяц (пры гэтым лектараў неабходна ўлічваць адукацыю, професіяналізм і ўзростны інтэрвал слухачоў, перад якімі ён выступае). Асабліва ўвагу арганізацыі таварыства звяртаюць на прапаганду ведаў сярод моладзі.

Недзвычайна важна ўсталяваць кантроль за якасцю лекцыяў, іх ідэйным узроўнем, тэматычнай накіраванасцю; максімальна выкарыстоўваць пры чытанні лекцыяў тэхнічныя сродкі (аўдыяапаратуру, наглядныя дапаможнікі і ілюстрацыйныя матэрыялы; кажаць тэматычна і метадычна дапамогу лектарам.

Кіруючы грамадскім аглядом прэзідыюм праўленню рэспубліканскага таварыства «Веды», абласных і раённых і гарадскіх арганізацый таварыства, якія выканваюць умовы грамадскага агляду, будуць узнагароджаны дыпламамі і грашовымі прэміямі. Для парэвічных арганізацый таварыства «Веды» ўстаноўлена дзесяць першых прэміяў (па 100 руб.), 15 другіх прэміяў (па 75 руб.) і 20 трэціх прэміяў (па 50 руб.). Для раённых і гарадскіх арганізацый: тры першыя прэміі (па 250 руб.), пяць другіх прэміяў (па 175 руб.) і дзесяць трэціх прэміяў (па 100 руб.).

Не заблылі рукі.

Не расстаран. Але жі..

У ГОД СВАЙГО ЮБІЛЕЮ

АРКЕСТР ІМЯ ОСІПАВА—У МІНСКУ

У нашу рэспубліку прыехаў праслаўлены музычны калектыў «Дзяржаўны рускі народны аркестр імя М. П. Осіпава. Палаўчора з яго мастацтвам пазнаёміліся жыхары Салігорска, а ўчора ён пачаў канцэрты ў Мінску.

Гэты выдатны калектыў сёлета адзначае сваё п'ятдзясяцігоддзе і мінулае маючы навукова-прапагандыя ў якасці росвітае творчых сіл сустрэча калектыву свай слаўны юбілей.

На чале гэтага калектыву ў розныя часы сталі вядомыя дырыжоры — Мікалай Галавану, Пётр Аляксееў, Мікалай Осіпаў, для аркестра пісалі І. Палітаў-Івану, С. Васілевіч, Р. Гілар, М. Будзішкін, А. Новікаў. З калектывам выступалі вядомыя савецкія вакалісты А. Пірагоў, В. Барсава, І. Казлоўскі, С. Ломешаў і многія іншыя.

З 1962 года мастацкім кіраўніком і галоўным дырыжорам аркестра імя М. П. Осіпава становіцца заслужаны артыст БССР Віктар Дубоўскі, добра знаёмы музычнай грамадскасцю нашай рэспублікі.

Аркестр імя М. П. Осіпава за апошнія гады выступаў у многіх гарадах нашай краіны і за мяжой. З яго мастацтвам пазнаёміліся ў Францыі, Заходняй Германіі, Англіі, Чэхаславакіі. У гонар свайго п'ятдзясяцігоддзя калектыў аркестра падрыхтаваў новую цікавую праграму, складзеную з творчых рускай народнай і савецкай музыкі, заходнеэўрапейскай класікі.

На гэты раз салістамі ў канцэртах аркестра выступяць народны артыст БССР Дзмітрый Гнаўкоў і заслужаны артыст РСФСР Яўген Райкоў, дырыжыруючы — заслужаны артыст БССР Віктар Дубоўскі і Віталій Гітаў.

Больш за паўтара месяца прайшло з таго дня, як працоўныя нашай рэспублікі разам з усім народам краіны адзначылі слаўны юбілей 50-годдзя БССР і Кампартыі Беларусі. Але ў Беларусі таварыства культурных сувязей з замежнымі краінамі, у таварыства саюзны яшчэ наступляюць пісьмы ад новых сусайчнікаў, што прывітаюць з міжгой, у якіх яны расказваюць пра святае юбілейнае нашай рэспублікі.

Шматлікія паведамленні і за руляжы сведчаць аб тым, што 50-годдзе БССР шырока адзначаецца ў многіх краінах свету.

Галоўны рэдактар часопіса «Савецкі патрыот», што выдаецца ў Бельгіі, Мікалай Палапандула ў сваім пісьме піша:

«Дарагі таварышы! Рэдакцыя, творчы актывіст часопіса і члены Саюза савецкіх грамадзян, які сабраўся на ўрачысты вечар, прысвечаны 50-годдзю Савецкай Беларусі, шлюць сардэчнай пажаданні гераічнаму беларускаму народу. Вы, дарагія браты, сваімі ратнымі і працоўнымі подзвігамі здэблы імярніну славу і захваліце ўсіх сумленных людзей планеты».

У студзені амаль ва ўсіх аддзелах Саюза савецкіх грамадзян Бельгіі прайшлі ўрачыстыя сходы і вечары дружбы, прысвечаныя 50-годдзю Савецкай Беларусі. На адным з вечароў клуба Цэнтральнага кіраўніцтва Саюза савецкіх

грамадзян у Бруселі адбыўся канцэрт дэкламатараў, якія чыталі творы беларускіх паэтаў і празнікаў. Галоўным прызам конкурсу быў сувенір «Паўлінка».

Урачыстыя сходы і вечары дружбы, прысвечаныя 50-годдзю БССР, адбыліся таксама амаль ва ўсіх аддзелах Федэрацыі рускіх канадцаў.

У Віндзоры нашы землякі святкавалі юбілей і ў рускім народным доме. Вялікая зала была ўпрыгожана прыбранымі ёлкамі і гірляндамі жывых кветак. З дэкламацыяй «Залаты юбілей БССР» выступіў сакратар аддзела Федэрацыі рускіх канадцаў Міхаіл Макаравіч. Уздэльнікі мастацкай самадзейнасці выканалі беларускія песні і танцы. Бурыні, аглядальнікі былі ўзгаданы Федэрацыя рускіх канадцаў Соня Макаравіч, якая выканала на акрадоннае песню Ю. Семіянікі «Ты мне вясною прыслылася і «Мінскі вальс» М. Шуміліна.

Асабліва цікава прайшоў вечар дружбы, прысвечаны 50-годдзю БССР, ва Украінскім рабочым доме ў Таронта, арганізаваны Федэрацыя рускіх канадцаў горада. Зала на тры сотні месца была перапоўнена. Перад прысутнымі выступіў генеральны сакратар Федэрацыі рускіх канадцаў Рыгор Акулевіч, які расказаў аб слаўным шляху беларускага народа за 50 савецкіх гадоў. Пасля гэтага адбыўся вялікі канцэрт, у першым

аддзяленні якога гукалі беларускія песні «Слуцкія ткачы», «Як лагнала бабунька курнацкіх пасі», «Ой, бярозы ды сосны», «Ой, ляцелі гусі з броду» і іншыя. У другім аддзяленні канцэрта выканалі песні і танцы рускіх і украінскіх кампазітараў. У канцы вечара хор і танцавальныя групы выканалі харэаграфічныя сцэны «Бульба» і паставоўку балерыны Фрыды Волкавай.

Вялікі канцэрт адбыўся 16 лютага г. у зале Народнага дома аддзела Федэрацыі рускіх канадцаў у Вінпагу. Тут выступіў калектыў мастацкай самадзейнасці пад кіраўніцтвам Алены Чачкоўскай.

Пачынаючы са студзеня і да гэтага часу ў залах Народных дамоў Віндзора, Таронта, Вінпег, Манрэаля, Ванкувера і іншых гарадоў Канады дэманструюцца выставкі Беларускай кіно і фотавыставы «Беларусь за 50 савецкіх гадоў».

З пільнай увагай суайчнікаў, якія жыюць у ФРГ, Галандыі, Англіі, Аргенціне і Уругваі, стала вядома, што святкаванне залатога юбілею БССР там будзе працягвацца ўвесь люты і сакавік.

П. ФРАЛОУ, адказны сакратар Беларускага таварыства культурных сувязей з сусайчнікамі за ружжом.

У СВЕТАДЧЫНЕНЫ НАСЦЕЖ

Рабочай дзялячэй бібліятэцы ў Віцебскай вобласці зараз працуюць пад дэвізам: пазнаёміць кожнага юнага чытача з лепшымі кнігамі аб Леніне і яго паплекціках. Тут выкарыстоўваюцца ўсе формы і метады прапаганды кнігі: выстаўкі, малюнічыя плакаты, вусныя часопісы.

Усё гэта робіцца з улікам узросту і падрыхтоўкі дзяцей. Маленькім чытачам адрасавана выстаўка «Мы аб Леніне чытаем, лінгвістамі марым стаць». Другая выстаўка — «Родны, блізкі, дарагі» зроблена для вучняў старэйшых класаў.

Прапагандуюцца кнігі і з дапамогай плакатаў. Побач з плакатамі вывешваюцца водгукі юных чытачоў аб прачытаным. «Увесь вечар чытаў я гэтую кніжку і не мог адарвацца, — піша аб пазме А. Вялюгіна «Вечер з Волгі» Саша Каштану. — У ёй добра паказана жыццё Ульянава-хлопчыка, Ульянава-юнака... Я так захапіўся, што і не заўважыў, як скончылася кніжка, і мне захацелася прачытаць яе яшчэ раз».

Цэнтрам работы па выхаванні дзяцей па прыкладах з жыцця Ільіча з'яўляецца лінгвістычны куток бібліятэкі. Тут аформлена кніжная выстаўка «Такім быў Ленін», стэнд «Запаветам Леніна верныя», у якім паказана, як выконваецца п'ятгадовы план развіцця рэспублікі і свайго Гарадскога раёна.

У кутку ёсць альбомы «Ордэны Леніна на грудзях нашых землякоў», «Нашы маяі», «Герой Сацыялістычнай Працы», рапарты лепшых піянерскіх дружын аб удзеле ў экспедыцыі «Па лінгвістычных запаветах». З любоўю зроблі юныя чытачы малюны «Ленін у Разліве», «Палкой У. І. Леніна», «Рабочы кабінет У. І. Леніна ў Крамлі».

Цікавымі матэрыяламі папоўніўся лінгвістычны куток у апошні час. Рабочы бібліятэкі наладзілі перапіску з Ульянаўскай абласной бібліятэкай № 1 імя Леніна — яна размяшчаецца ў будынку гімназіі, дзе вучыўся Баляслаў Ульянаў. Юныя чытачы з горада на Волзе праслалі фотарысы «Школа, дзе вучыўся Ленін», фотаальбомы «Ульянаўскі — радзіма Ільіча», «Дом-музей Уладзіміра Ільіча ў Ульянаўску». Паэт Аляксандр Жыраў праслаў юным чытачам верш «Я бачу Ільіча» і сваё фота, а лаўраат Ленінскай прэміі Пятруся Броўка — кніжку «Заўрады сідзі з намі» са сваім аўтографам.

Тут, у лінгвістычным кутку, ля кніжных выставак і плакатаў часта праводзіцца гутаркі, агляды кніг, сустрачкі з кавалерамі ордэна Леніна, перадаўнікамі сельскай гаспадаркі і прамысловасці раёна. Зробіць лінгвістычны чытанні цікавымі, даходлівымі намагаюцца карніцы мастакоў і тэхнічныя сродкі нагляднай і творавай прапаганды: дыяфілімы, грамзапісы, магнітафон, відэаапаратура. Разумнае спалучэнне расказу з паказам дапамагае развіццю ў школьнікаў самастойнасць мыслення, уздэльнічаць на іх свядомасць і пачуцці.

У прапагандзе кніг аб Леніне бібліятэка выкарыстоўвае і друкі формы масавай работы. Часта праводзіцца тут тэматычныя вечары з навукамі школ райцэнтра. Асабліва запамінаўся юным чытачам вечары: «У. І.

Ленін у беларускай народнай творчасці». «Ленін у творчасці беларускіх пісьменнікаў».

Шкава праходзіць і дацячкі вусныя часопісы. «Між нас жыве Ленін» — так называецца вусны часопіс, які праводзіць у шасцікласнікам. Складаўся ён з чатырох старонак: «Нардзінскія існы сокал», «Ленін — долі каваля», «Любімы настаўнік і друг», «Жыве ў нашых сэрцах Ільіч».

Глыбокі след пакінуў у памяці юных чытачоў вечар «Ленін кроцьчы па Беларусі», які быў праведзены з п'яцікласнікамі школы № 1. Як прайшоў гэты вечар?

...З партрэта ласкава ўсмехаецца Ільіч. Побач з партрэтам — карта Беларусі. На ёй чырвонымі сыяжнікамі адзначаны гарады, праз якія прайшоў Ленін у 1900 годзе, калі ехаў у змігацьню.

Член савета бібліятэкі П. Нарштэйн расказаў школьнікам аб мінулым Беларусі. Потым выступілі юныя чытачы. Яны расказалі, якімі сталі гарады Орша, Мінск, Баранавічы, Бяроза, Брэст, праз якія ехаў Ленін.

На вечары чыталіся вершы А. Русекава «Ленін у Мінску», А. Астапенкі «Ён з намі заўсёды», А. Вольскага «Наш Ленін», А. Звонака «Дарагі рысь» і іншыя. З вялікай увагай слухалі ўдэльнікі вечара агляд літаратуры аб Леніне.

Леніна — гэта не толькі мастацкая літаратура, гэта і музыка і выяўленчае мастацтва. Для таго, каб пазнаёміць школьнікаў з творами мастакоў, супрацоўнікі бібліятэкі ўсталявалі сувязь з Дзяржаўным мастацкім музеем. А потым адбыўся тэматычны вечар «Вобраз Леніна ў выяўленчым мастацтве». Старшакласнікі пазнаёміліся з творамі А. Шыбіна «Есць такая партыя», «У красавіку 1917 года», з творами А. Гугеля «Ленін сярод раненых чырвонаармейцаў», «Ленін і Крупская ў Горках», з творчасцю мастака К. Касмачова. З цікавасцю праслухалі школьнікі ўспаміны скульптара З. Азгура і мастака А. Шыбіна аб тым, якія працавалі над вобразам Леніна.

Надоўга запамінаўся юным чытачам вечар «Ленін на сцэне і кінаэкране». Дзеці прагледзелі дыяфілімы «Ленін у Кастрычніку», «Вобраз Леніна на тэатральнай сцэне». Праслаў пісьмо юным чытачам народны артыст рэспублікі Ф. Шынаў, у якім ён расказаў аб Леніне на сцэне драматычнага тэатра імя Януба Коласа.

Цяпер надыйшла чарга сказаць, што арганізатарамі, запаваламі ўсіх гэтых добрых спраў з'яўляюцца загадчыца бібліятэкі Вера Іосіфаўна Файн і загадчыца чытальняй залы Галіна Харытонаўна Мылці. Гэта дзякуючы іх намаганням Гарадская дзіцячая бібліятэка актыўна ўключылася ва Усесяюзны агляд бібліятэк.

Ф. НІКАЛАЕВ.

ПІАТРО ПРЫХОДЗЬКА

ПОСТ НУМАР АДЗІН

Глыбокая ноч.
Пўна, шмат каму сніцца
Высокі пад зорамі шлях.
У цёмных лясак
Ла ракет, на граніцы
Салдаты стаць на пастак.

Прад імі — прасторы,
Усланыя снегам,
І пікі марозных вяршынь.
А я не ў бары

Мой не ў стале пад Вегай.
Не пост сёння —
Нумар адзін.

Сюды з каравульнага
Крочу развода,
Не проста салдат — вартавы.
На гэтым пасту,
Як жыццё і свабоду,
Вартую наш сцяг баявы.

ПЕРАД САЛДАЦКАЙ АУДЫТОРЫЯЙ

Мінскі акруговы Дом афіцэраў праводзіць у часнях Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі тэматычныя вечары, лекцыі, кінавечары, прысвечаныя 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна.

Цыкл які пачаў у Н-скім гарнізоне акругі, называецца «Ленін і мастацтва». У лінгвістычных чытаннях актыўны ўдзел прымаюць майстры мастацтваў сталіцы рэспублікі.

З вялікай увагай слухалі воіны выступленні заслужанага дзеяча мастацтваў РСФСР, выканаўцы ролі У. І. Леніна ў спектаклі Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР «6 ліпеня» А. Даброўска. Ён

расказаў аб сваёй рабоце над вобразам правадара рэвалюцыі.

Гэту тэму прадоўжыў у сваёй гутарцы народны мастак БССР З. Азгур. Тама яго выступленні — вобраз Леніна ў выяўленчым мастацтве. «Ленін і музыка» — тама лекцыя студэнткі кансерваторыі О. Грушэўскай.

Для воінаў былі вынанены любімыя вакальныя творы У. І. Леніна і слаўная «Атасіаната» Бетховена, якую любіў слухаць Ільіч.

У бліжэйшы час чытанні на тэму «Ленін і мастацтва» адбудуцца і ў іншых ваенных часнях акругі.

БЕЛТА.

ПАДАРУНАК МАРШАЛА

Напярэдадні Дня Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту з Масквы ў вясну Глухі Выхаванскага раёна прыйшоў адрэз ам дзясяціцаў пасылка. І ў кожнай з іх былі кніжкі. Гэты падарунак зрабіў вучням мінскай школы іх зямляні маршал авіяцыі Герой Савецкага Саюза С. Красоўскі.

Кнігі ад маршала ў гэтую вясну прыходзіць не першыню. У кожнай бібліятэцы ўжо ёсць 200 алоў мастацкай літаратуры, якія падараваў С. Красоўскі школе. Сярод іх яго ўласныя творы —

«Жыццё ў авіяцыі», «Савецкія лётчыкі ў баі за Радзіму» і іншы.

Вось ужо некалькі гадоў С. Красоўскі падтрымлівае цесную сувязь са сваімі землякамі. Вучні ў пісьмах расказваюць яму аб сваіх жыццях, спосабах у вучобе, аб тым, якія яны рухаюцца да 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна.

Цяпер навучнікі школы вырашылі стварыць свой музей баявой славы, экспанатаў якога расказаў пра цікавыя лясці Герою Савецкага Саюза, урадніцкаму Выхаванскаму.

АРТЫСТ І ПАЭТ

з'явіўся верш «Я гляджу на свой край»:

Хай нарадзе людзьмі
Пасля мук зямлі.
Пасля сьмерці
Пасля сьмерці (Я гляджу на свой край)

Годам пазней быў надрукаваны ў той жа газеце верш Ю. Шчупак «Гляджу на свой край». У гэтым вершы Шчупак пераключаўся на беларускую мову і ўспомінаў Янку Барановіча, аднаго з пераможцаў конкурсу «Літаратурна-навуковага Вострага» верш радашковіцкага паэта Юзі Шчупак.

Мы ўжо гаварылі: Ю. Шчупак быў артыстам-самаходкам з вядомым талентам. На самадзейнай мастацкай сцэне ішла спектакль, дзе галоўныя ролі звычайна дачыняліся Шчупак. Спектакль быў вельмі цікавы, і ў Радшковічах ягонае мастацтва атрымала шырокае прызнанне. Разам са Шчупаком у спектаклі выступілі Ганна Занкевіч, Людвіг Аўдзіцкі, Янук Барановіч, Адаўд Вольскі і іншыя.

Яшчэ раней паэтыка стаяла на Беларусі п'еса «Міхаліч». Грошы, якія сабралі ад продажу білетаў на гэты спектакль, пайшлі на абслугоўванне сцэны. І яшчэ на левы для бедных. Сам жа Юзі Шчупак здаваў нейкую частку грошаў у рэдакцыю Беларускай газеты, на яе падтрымку.

Вакol Юзі Шчупак складалася кола прыхільнікаў Беларускай культуры. Нехта Празьскі стаў у Радшковічах Беларускай тэатра. Прыхільнікам усюгo народнага быў ішо азін інтэлігент, таксама карэспандэнт «Нашай нівы», Веладэжкоў. Частым госцем у Шчупак быў навісьнік і Іван Міхаліч Петрукоў (Лотыш), які ў сваім апавяданні «З муральнік вывёз вобрэ свайго калегі-муральнік». У перыяд паванна пільсудчыка Юзі Шчупак збліжаўся з выкладчыкам Радшковіцкай Беларускай гімназіі Яні Скарыны. На кватэры Шчупак жыў вядомы прагрэсіўны дзеяч Заходняй Беларусі, выкладчык гімназіі Аляксандр Гурлік. Невядома, ці друкаваўся дзе Ю. Шчупак у заходнебеларускім друку, але відаць, ён усё далей адходзіў ад пазіцыі. І толькі сцэне былі навісьнік аддаваў сабе пераважана.

Памер Юзі Шчупак у другой палове 1936 года, пакінуўшы рэдакцыю добра памяць аб сабе.

Г. КАХАНОВСКІ.

Яго запамінілі такім: уражліва постаць, на дава арыгінальны гернітур мастацкай, фэравая панамы з шыракімі плякамі.

— Нада ўжо цікавы быў чалавек... Кожны, як толькі даведзеце, што Юзі Шчупак выступае на сцэне, усё Радшковічы ідуць глядзець, — успамінае колішняга сабра Сцяпан Патроўскі Васілеўскі.

Здольны быў артыст, асабліва яму падобалася ішо камедыя ролі. З ім так добра было выступаць на сцэне, — дадае яшчэ адзін сабра Шчупак, Адаўд Язэвіч Вольскі. — А як ён адчуваў Беларускаю мову! У яго ня гучала, што добра наладжаны музычныя інструменты.

— А муральнік быў! Лепшы муральнік не знайдуць. Любіў складаныя муральнікі работы. Выкладаў з палітэці з калі, муральнік быў ішо, і зарэз стаяў у Радшковічах ягонае работы муральнік магі, яшчэ жыліва будынікі. Такую ж памітку аб сабе пакінуў у Заслаўі, Крамын, Маладэчне, Ракаве і яшчэ шмат дзе...

У выдзеным два гды таму назад Інстытутам літаратуры імя Янку Купелі АН БССР зборнік-анталогіі Беларускай дэкастрафічнай паэзіі змешчаны вершы Юзі Шчупак.

Мала хто ведае, што спраўданае прозвішча імя Шчупак — Язэп Язэвіч Сажкоўскі. Нарадзіўся ён у 1890 годзе ў Радшковічах. Бацька памёр даволі рана, пакінуўшы жонку дробную дзетару. Зольны ад прыроды Юзі Шчупак не мог пахваліцца адукцыяй — меў усюго тры класы Радшковіцкага царкоўна-прыходскага вучылішча. Далейшыя веды настойліва набываў праз самаэдукцыю. Маючы муральнік работу (адзін раз больш грошова, ішо раз менш), мог выдзельці калекі-догугню на набыць кніжак: у Юзівак шчэ набіралася небагава бібліятэка, і ён вельмі радаваўся, калі аматары прыходзілі ўзакічы пачытаць кнігу.

Праз сваю зямлічку — Аляксандра Уласава, Ядвігіна Ш. Міхаліч Петрукова — Юзі Шчупак зблізіўся з «Нашай нівай», куды і пачаў пасылаць свае вершы, хоць і не надала дасканалы, але шчыры і прстыны:

Гай, браты, з ахвотай
Старайцеся змяніць
Ландуцкі вы ішо
Што вочы нам цыміць!

(Верш «Весела, смела...»)
У 1908 годзе ў «Нашай ніве»

ФІЛЬМЫ ПРА ГЕРАІЗМ НАРОДА

У гарадах і сёлах рэспублікі пачаўся паказ фільмаў, прысьвечаных 61-й гадавіне Савецкай Арміі і Васіля Марскага Флоту. Даманструюцца лепшыя творы савецкай кінематэграфіі, якія расказваюць пра баваіх подзвігі і мірныя будні нашых славянскіх воінаў — «Два байцы», «Балада пра салдата», «Ляціць жураўлі», «Жывыя і мёртвыя», «Вальс салдата», «Малыхаў курган», «Яна абараня Радзіму», «Сакратар райкома», «Трое сутак пасля бясмерця», «Салдацкае сэрца», «Разведчыкі» і многія іншыя.

У праграму кінапаказу ўключаны таксама беларускія мастацкія кінажурналы «Навіны Заслава», «Гадзінік спыніўся апоўначы», «Дзючынка шукае

бацьку», «Дзеці партызана», «Трэцяя ракетка», «Іван Макаравіч», «Чалавек не здаецца», «Годны да нестравай», «Вуліца малодшага сына», «Альпійскі» балада.

У кінаатэатрах і клубах у гэты дні даманструюцца таксама хранікальна-дакументальныя і навукова-папулярныя кінажурналы «Вялікая Айчынная...», «900 незабытых дзён», «Жывым ад імя мёртвых», «Масківы ў сорака першым», «Мінуў перад бясмерцем», «Генерал Пушча», «Дарага быў прылаў, на Курскай дзе», «Дэсант у бясмерця», «Вогненны горад», «Вялікая перамога савецкага народа», «Яны сустрэліся зноў» і іншыя.

К. РАМАНОВСКІ.

РАЯЦЦА

РАБОТНИКИ

МУЗЕЯУ

«Новыя формы работы ў сувязі з падрыхтоўкай да 100-годдзя з дня нараджэння І. Ліма»

была прысьвечана двухдзённая нарада работнікаў музеяў Брэсцкай вобласці. У ёй прыліў ўдзел прадстаўнікі Цэнтральнага музея Савецкай Узброенай Сілы і вясніцкіх музеяў.

Быў абмеркаваны таксама праект этнаграфічнага комплексу на базе Беларускай Камітэцыі, які будзе змяшчаць гісторыю краіны ХІІ—ХІІІ стагоддзяў.

Работнікі музеяў пазнамыліся з новай экспазіцыяй Віроўскага гісторыка-рэвалюцыйнага музея.

І. ДАШЧЫНСКІ.

А НА СЦЭНЕ—«ЖЫЗЕЛЬ»!

На тым тыдні мне давялося трапіць на «Жызель» у Беларускае тэатр оперы і балета. Чамусьці гэты балет паказваюць на сцэне вельмі ж рэдка. Таму, мабыць, глядачы, якія чкалі яго, былі ў асабліва святочнай настроі. Да таго ж у нашым оперным тэатры радзе глядаца усё—святочнасць інтэр'ера, утульнасць і прастата залы, выдатная акустыка, музыка (прада, аэнестру хочацца панадаць лепшага гучання), таленавітыя артысты і, асабліва, балет, дзе юнацтва, прыгожасць, грацыя радуюць вока і душу.

Балетная труппа — уся маладая, робіць вельмі прыемнае ўражанне. Мы глядзілі спектакль з задавальненнем, бо ігра славныя выканаўцы «Жызель» — Давыдзені, Чоўскага і Батвінкі захапіла і павяла глядаца ў свет кароўных падаў, якія адбываюцца на сцэне. І асьв нудлівацца — Жызель ашукана, узрадуна, яна траціць розум. Музыка гучыць трыюмна. І раптам раздаўся моцны стук... ма-

латка або тапара дзесяці недаліца за сцёной. Ён працягаўся, пачуць «памірала» Жызель. Навошта спатрабілася рабочым або ішо не маю забавіць цыні ў час спектакля, ды яшчэ ў такі момант, калі балерыня Ніна Давыдзенна павіна была «вынісціся» ўсі і правесці гэта сцэну з вялікім напаламі! Вядома, мы не атрымалі поўнага задавальнення, таму што стук малатка прышоў у замшанне і балет, а глядача тым болш.

Мы думалі, што ў антракце (які гэта быў у тэатрах, якія паваніаюць сабе) выдзе на сцэну адміністратар і папросіць прабажана за тое, што здарылася, у глядачоў і артыстаў. Але гэтага не адбылося. Адміністрацыя не надала выпадку значэння.

Не ведаю, які артысты і музыканты, але глядачы былі абураны грубым фактам, які меў месца ў час спектакля.

Т. САРКІНА,

учрач.

ГЭТЫ твор Яўгена Глебава быў паказаны ў адным з канцэртаў пленума Саюза кампазітараў БССР, прысьвечанага 50-годдзю рэспублікі. Сімфонія — сур'ёзная работа музыканта, які не схільны спрашчаць задчы і не шкадуе сябе ў працы. Я хачу звярнуць на яе ўвагу чытача.

Новая сімфонія не з тых, што разлічаны на дэляціанца «падабачца» — не падобачца. Тут не было «пераміргання з публікай» і кампрамісаў з уласнымі першымі творамі. Нават падрыхтаваныя слушачы былі здзіўлены, настолькі відэачны быў гэты «кідок улеса». Што ж змянілася ў творчасці кампазітара?

Параўнальна з Другой сімфоніяй — многае. У той «ўсмешлівай» музыцы усё спявае і танцуе «на пуантах». Вобразы безмяцежнай радасці заключаны ў песню аправа сумнай песні кларнета. Азёрную ройнаўд прыгожана Лрызму раптам рассякае град регрештм побіе струнных. Грозныя шумы і сухавата матарыка зніклі гэтак жа раптоўна, як і з'явіліся. І задумлівае царства рускай кантылены працяглава жыць непаспешлівым жыццём лрычнай апосці.

Драматэчнай калізі Трэцяй сімфоніі больш арганічны, лрызм танчэйшы, больш разнастайныя фарбы. Паток свежых інтанацый, экспрэсіўна змештавава ладавы з'яў убагацілі сімфанію Глебава. Адначасова з метадамі сімфанію работы ўдасканальвалася, станавілася больш вострым мастацкае бачанне. Потым з'явілася нешматслобная і эстэтычная «Альпійская балада» — агустка энергіі (у жанравых адносінах гэта дзюсім не балада, а трагедыя). Партытура балета паглыбляцца канфіліктамі. Свет паралэлазна: музыка то пагружана ў відэасныя распева драўляных, то разаркавая тканіна трапечанца, як поўная прыгожасці, экальціанці і прагі шчасця

ДА ВЯРШЫНЯУ НОВАЙ ПРАСТАТЫ

4-я сімфонія Яўгена Глебава

І ў новых, значна больш цяжкіх умовах вырашаць праблемы вынарастання фальклору. Мне не здаецца, што кампазітар у поўнай меры ўдалося ажыццявіць гэту задчы ў «Альпійскай баладзе». Але гутарка зараз не пра яе.

Новая сімфонія не сумірэ «ўчора» і «сёння». Глебаў адбрае і зноў узаўваляе. Што ж? Твор не лаціцца да слухача мяккім асмітам прывычных інтанацый, але пакоўвае аломіт рассяненых у трыюнаў прастоты інтанацый-імпульсаў, аздавае складанасцю лада-гарманічнай і паліфанічнай работы.

Спалянене вобразаў абурэння і ілюзіі вылілася ў Чацвёртай сімфоніі ў напружаную лрычваю драму. У імлівым

мільгані блікаў сонца і ценяў, у неспакойным каларыце, у перарывістым рытме — усоды ў гэтай музыцы бёцца жыва думка. Чалавек у свеце трыгоў! канфіліктаў з неспакойнай думкай аб будучым — гэта тое, што збліжае сімфонію Глебава па тэме з аломітмі інструментальнымі творамі яго равенікаў — Р. Шчадрына, Б. Цішчанкі, А. Пярта, Э. Мірзаева і інш.

У разаме аб Чацвёртай сімфоніі Глебава пастаянна чухець словы «дзюіна», «мудрагеліста», «складана». Так, гэта «сённяшні», «падумка» і мове твор. Ён напісаны нервова, горча і, разам з тым, як ніколі — рацыянальна. Строгая, нават акадэмічная яго форма — цыкл у чатырох частках з рэзкімі, у чымсьці традыцыйнымі кантрастамі руху і дэкладнымі сіметрычнымі структурамі. Рацыянальны пачатак працяглацца і ў новым для Глебава адчуванні часу ў музыцы. Гэта сімфонія без шматслобнасці, без пустот, разгортавацца імліва, як спружына, у афарыстычных формах. Кампазітар не толькі абмежаваў сваю часовую прастору, але і змёў да мінімуму аркестравыя і гарманічныя рэсурсы. У творы для струнных нельга разлічыць на «словавы» прыёмы і шматколернасць трайнаго складу аэнестра. Напісана іпс сімфонія, які казачнае дрва, «на вачах» у слухача расце з мізэрнага пачатковага сугуча «до-рэ-бемоль». Складанасць заклочалася і ў тым, каб вырасіцца на гэтым дрэве парасткі з народна-песенных інтанацый і рытмаў.

Абмежаваўшы свой час, тэматызм і аркестравыя рэсурсы, кампазітар накіраваў намаганні да ўбагачэння сродкаў развіцця і дабіўся значнага. Самая кароткая з партытур Глебава найбольш развітая, яна жыва, рухацца кожнай клеткай сваёй музычнай матэрыі. Не

збраяла і грывала канструкцыя лагічна прыгожая. Знаёмства з партытурай дае магчымасць гаварыць аб дапытлівасці, строгім гусце і тэхнічным умелі кампазітара.

Аднак спрэчкі аб гэтай сімфоніі не аздаюцца мне беспасадканымі. Я б скала, што ў гэтым творы «адцяжка дэчэ», не хапае паветра, прастаты. Адчуваецца, што канчатковай мэтай кампазітара была важная і актуальная задчы — знайсці больш дэкладныя і вяртні для раскрыцця складаных змольняў. Але пакуль сродкі амаль усоды сталі больш складанымі. Партытура яна пераўскладана гарманічна. Плертрафія яўстотліваці пад камен сімфоніі становіцца не недахопам, таму што прастата ўздэіянчыцца на мастацка, а проста фізічна стамлае.

У сімфоніі дысантантыя, нават тонка-дамінантантаныя аоры, на якіх «всіцца» уся густа запарушана прыгожымі тканіна. Аэстраўкі натуральна выразнай музыкі ў 3 і 4 частках вельмі малыя, іх лярчэ адрозніць вокам, чым вухам. Напор жа стыхі дэсаніравання ваяліці і пераважае іменна ён.

Тым не менш, я перанакана, што сімфонію Глебава трэба паказваць, уключаць у праграмы адкрытых канцэртаў у рэспубліцы і за яе межамі. Партытура цяжка, але заслугоўвае дэкладнага і тонкага вынавання. Яна сведчыць аб тым, што беларускі кампазітар намерана вырашыць шырокае кола праблем сучаснай музыкі (у тым ліку і пытанні творчага вынарастання фальклору), што ён не звільтае сябе якойсьці адной, даматычна трантананай тэматычнай сістэмай і імкнэцца да сінтэзу розных элементаў сучаснай музычнай мовы. Кампазітар авалоўваў многімі сакратамі складанай тэхнічнай работы сімфаніста. Цяпер трэба знайсці новую прастату.

Т. ШЧАРБАКОВА.

ЛЮБОУ МОЦНАЯ І ВЕРНАЯ

СЕРЫЯ ПЕЙЗАЖАУ К. КАСМАЧОВА.

Зараз лічыцца прыкметай добрага тону, калі ў вас на сцэне побач, скажам, з эстампам Красавіцкага вясцік — якая-небудзь ікона. Старажытнасць увайшла ў моду.

Але мода і цікавае — рачы розныя, хоць і падобныя знешне. Мода прыходзіць і адходзіць, цікавасць застаецца.

Дзесяць пейзажаў заслужанага дзеяча мастацтва К. Касмачова — прыклад менавіта такой цікавасці. Пейзажы гэтыя, напісаныя маслам, не б'юць на знешні эфект. Невялікія памерам (крыху больш за сярэдняю кнігу), яны выкананы ў спакойнай геме.

Яны, гэтыя дзесяць невялікіх карцін, з якімі мы пазнаёмліся на выстаўцы «60 гадоў БССР і КПБ», заслугоўваюць пільнага, непаспешлівага ўвагі. Непаспешліва, які непаспешлівы і спакойныя яны самі.

Дзесяць пейзажаў Касмачова — гэта дзесяць роздумаў аб мінулым. Аб мінулым, якое жыць сёння.

Не ведаю, ці задумваў мастак гэтыя пейзажы які сэрцы, ва ўсім разе, яны так успрымаюцца. І аднае іх не знешняе падабенства, не агульнасць тэматыкі, а ўнутраная блізкасць, якая ідзе ад адзінства думкі майстра.

І б асобна выдзеліў «Мірскі замак». У гэтай рачы мастак адноўваў ад перадачых падрабязнасцей. Замак вышпаны наўмысна грубавата — абрысы яго расплытачыты. І гэты ліччэ больш падрабязна адбітым у вадзе, які ўжо на замак амаль і не падобны. Кампазіцыя карціны добра «збалансавана» (чатыры вейы замка і дом за крапаснымі мурамі ўраўнаважаны і не даюць цэнтру цяжару «з'ехаць» ні ўправа, ні ўлева). І па вертыкалі усё вывэрнана — вяртні і яго адбітак трохі ўзраўнава, што надае ўсёй кампазіцыі ўстойлівасць.

І б асобна выдзеліў «Мірскі замак». У гэтай рачы мастак адноўваў ад перадачых падрабязнасцей. Замак вышпаны наўмысна грубавата — абрысы яго расплытачыты. І гэты ліччэ больш падрабязна адбітым у вадзе, які ўжо на замак амаль і не падобны. Кампазіцыя карціны добра «збалансавана» (чатыры вейы замка і дом за крапаснымі мурамі ўраўнаважаны і не даюць цэнтру цяжару «з'ехаць» ні ўправа, ні ўлева). І па вертыкалі усё вывэрнана — вяртні і яго адбітак трохі ўзраўнава, што надае ўсёй кампазіцыі ўстойлівасць.

Цыкавы пейзаж «Мінуліны пад вясень» пабудаваны, гаючым чынам, на сніх тонах і выкананы так, што з першага погляду можна памыліцца — масда гэта ці пастэль. Прыгледзеўшыся, бачым — масла. Ніжняя частка палатна — цёмная, густая, месцамі амаль фіялетавага тона. Холадом ад яе павявае ветрам, вясенню. Круты карычневы бераг (амаль без зеляніны), невялікая царква — белая, прасцейшая. За царквой — сляо. Зверху — белыя воблакі, у тон царкве. Ад гэтага і царква — бяшчым воблака, лёгкая, нібы плыве. Пейзаж

сумны. Паглядзіце на яго, вас агорне смутак. Усё тут працуе на гэты смутак: і кампазіцыя (бягуць трапяткія воблакі, і царква воблака за імі наўздагон), і колер (перамешаныя сінія тоны з белымі плямамі). Аб чым жа смутку мастак? Што ён абыходзіць, ці аб ста-ціі (перамешаныя сінія тоны з белымі плямамі). Аб чым жа смутку мастак? Што ён абыходзіць, ці аб ста-ціі (перамешаныя сінія тоны з белымі плямамі). Аб чым жа смутку мастак? Што ён абыходзіць, ці аб ста-ціі (перамешаныя сінія тоны з белымі плямамі).

ражытнасці, што дажывае свой вей? І разумееш: шкада яму і лета, і старажытнасці.

Есць сярод дзесяці карцін Касмачова і два «чыстыя» пейзажы. Адзін — «Залатая парэ» — мне не спадабаўся. Не ведаю чаму. Можа таму, што наперад чаму традыцыйнай «залатой» вясці, якая слепець вочы жаўціць, надаў мастак сваёй рабце густы, цёмны каларыт, а можа і на якой-небудзь ішо прычыне, але гэты пейзаж насцярожвае, нібы мы сустрэліся са старым знаёмым, які за час разлуцы вельмі змяніўся, і нам незразумела, лепш гэта ці горш.

І другі пейзаж — «Цёплы дзень» — вырываецца з агульнага настрою сэрві. У ім нібыта усё правільна, але не кранае ён, якое, здавалася б, стаць трохі ўбану ад тэматыкі панава-«Масква, Кірэль, Успенскі сабор». Малавядзі гэты сабор многія, а ў такіх выпадках заўсёды ёсць небяспека «зварыцца на тэму».

Кампазіцыйна карціна выражана на манер «Мірскага замка». Тая ж ураўнаважанасць, той жа спакой. Але відаць і розніца: ліній больш выражаны, дэталі больш дэкладныя. Залатыя купалы ўзвышаюцца, які гімн. Бадай, гэта і ёсць гімн. Урачыстае пананенне. Услухаўшыся добра — можна нават пачуць харал. Само цэла сабора, як шэрая глыба, але глыба стройная, нават прыгожая. І як бы для таго, каб падкрэсліць творчую думку старажытных архітэктараў — строгаасць і стройнасць яе — на прыроднім плане — драмы. Голая, бяздэкана бязроў і непрыбраныя, паштаваныя елкі. Але гімна гэта не парушае. Шэрае неба адцяняе золата купалаў, і ад гэтага яны выглядаюць крыху сурова.

Вельмі падобныя на шаломы старажытных воінаў. Хораша.

Цікавае да старажытнасці. Да прыроды ў Касмачова спадучацца з любоўю. Мастак ставіцца да старажытнасці як майстар і даследчык, які сваім пільным вокам умеа заўважыць вельмічае ў будзённым, заўважыць і расказаць пра яго проста, але шчыра і хвалючы. Так, што мы, глядачы, разумеам — яго любоў моцная і верная.

Э. БРУК.

У памяшканні Беларускага таварыства дружбы і культурных сувязей з зарубіжжымі краінамі арганізуюцца сустрэчы студэнтаў зарубіжных краін, якія вучацца ў мініскіх інстытутах і тэхнікумах, з дэчкамі Беларускага мастацтва

ПРАЗ ДЗЕСЯЦЬ ГАДОУ ПАСЛЯ ПОСПЕХУ

«ГАДЫ НАВАЛІНІЧЫНЯ» К. ГУБАРЭВІЧА
У МАГІЛЁўСКИМ АБЛАСНЫМ ТЭАТРЫ

бернатарскага дома на Вале. Толькі мы пазнаёмліся з персанажам, пачынаем сачыць за яго роудумам, хвалавацца, як раптам нас «перабівае» вядучы, нешта тлумачыць, запрашае «выйсці» з тэатра і пабуць на вуліцах горада, дзе адбывалася ўжо нейкая ішо падзея. Так паўтараецца не адзін раз...

Але пакінем вядучага і паглядзім, за чаго ўтвараецца асноўная пільна спектакля «Гады навалінічых», якія амень адбыліся ў параўнанні з першым варыянтам.

...Царская стаўна ў Магілёве. Генерал Аляксееў у прысутнасці Канілава, Духоніна, Дзянініна і Боуч-Бруевіча дакладвае цару абстаноку ў арміі. Няма зброі, няма боепрыпасаў, няма амуніцыі — армія развальваецца. Колькасць дэзерціраў расце з кожным днём. Асабліва на Паўночным фронце, начальнік штаба якога — генерал Боуч-Бруевіч.

Цар разгневаны. Ён патрабуе любімым сродкам навесці парадка, умацаваць дысцыпліну — расстрэльваць, расстрэльваць, расстрэльваць!

Высокі, сілы генерал моўнік слухае Імператара. Задумлівы позірк, спакойны твар, пачуццё ўласнай годнасці. І па рэзкім залы адчуваецца, што Боуч-Бруевіч, ролю якога іграе арыстат М. Радзівілаў, адрапу прыцягае увагу глядача. Ад сцэны ён усё больш заваўвае сімпатыі сваёй прычыннасцю, сумленнасцю, унутранай і знешняй высакароднасцю, інтэлігентнасцю. Перад намі вырастае складаны чалавек з характарам — такога Боуч-Бруевіча я не помню ў «Галоўнай стаўне». Аднаведна перамацілася і некаторыя акцынты спектакля.

У тым, старым варыянце п'есы многія знаныя і вядомыя назвы былі звязаны з дэсам салдата Сямёна Кнышы, які спачатку вернуў у гасудары-Імператара і хацеў знайсці ў яго абарону ад несправядлівасці, а потым, упэўніўшыся, што шартані ж кат, які і яго ваеначальнік, зрабіў актыўным удзельнікам рэвалюцыі. Ролю Сямёна Кнышы іграў М. Радзівілаў. Гэта была вельмі цікавая акцёрская работа. Радзівілаў ўдалося тады стварыць амежны вобраз наўнага і кемлівага, дасцігнага і расшучага ў барацьбе за свае правы селяніна ў салдацкім шпаныі. Спектакль ад гэтага набываў глыбокі сэнс. У цэнтры яго быў прадстаўнік народа, свядомасць якога фар-

міравалася ў рэвалюцыйныя гады пад уплывам большавікоў.

У «Гадках навалінічых» Сямён Кныш — персанаж амаль што эпізодычны. Да таго ж малады артыст М. Пахоменка не знайшоў у ролі неабходных сацыяльных акцэнтаў, і вобраз атрымаў зусім бытавым.

І не настойваю, каб Сямён Кныш абавязкова быў гаючым героём. Права аўтара — вызначыць ролю таго ці ішога персанажу ў п'есе. Але вельмі шкада, што герой, які палобіўся глядачу, аказаўся ў новым варыянце п'есы збедненым і адмытым. Побач з ім больш вытрышна выглядае салдат Баралач, ролю якога выконвае А. Яфіроманка. Артыст імкнэцца адшукаць неабходныя псіхалагічныя і пластычныя дэталі, знайсці тую неабходную меру рэалізму, якая б палярэдзіла ад найгірша, ад тых «плюскаў», што робяць сцэнічны персанаж ступенным. Баралач Яфіромкі вельмі перанаканіва.

Немагаваннае месца ў спектаклі мог бы заняць ішо адзін прадстаўнік з народа — чыгуначнік Іван Палойка. Ян вядома з гісторыі, на долю беларускіх чыгуначнікаў у семнацятым годзе выпала вельмі важная місія — дапамачы рэвалюцыі ў яе імклівым поступе. Іван Палойка якраз і павінен быць прадстаўніком гэтай часткі рабочага класа. На жаль, акрамя выдатнай акцёрскай фактуры ды формы чыгуначніка, нічога не паказаў на сцэне Ю. Напалаў. Зрэ

